

JAAERVERSLAG 2014

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Het Kenniscentrum Groen & Handicap.....	4
3. Het bestuur.....	5
3.1 Samenstelling	5
3.2 Bestuur aan het werk in 2014	6
4 Projecten en andere activiteiten.....	7
4.1 “Wandelen, goed voor elkaar!”	7
4.2 De “Goed voor elkaar prijs”	7
4.3 Visitatie recreatiegebied de Bernisse.....	8
4.4 SBB terreinbeheerdersoverleg	9
4.5 Schellerdriehoek.....	9
4.6 Informatievoorziening	9
4.7 Handboek “Samen op Pad”	10
4.8 Aangepast tuinieren	10
4.9 Bezoek aan historische moestuin bij Bartiméus in Doorn.....	10
4.10 Biowalking.....	11
4.11 Samen op (het) pad	11
5. Externe contacten	12
5.1 Samenwerking met de natuurorganisaties.....	12
5.2 Samenwerking Groen & Handicap en Oogvereniging Nederland	13
5.3 Het VN-verdrag inzake mensen met een handicap	13
5.4 Dag van de Openbare Ruimte.....	13
5.6 Natuurmonumenten Voorjaarsforum	14
5.7 Navigatiehulpmiddelen en informatievoorziening voor en door visueel beperkten	14
6. De financiën	15

*C.J. van Helteren, secretaris
Reigershof 1*

cjhelteren01@hetnet.nl / ceesvanhelteren@natuurzonderdempels.nl

www.natuurzonderdempels.nl

1. Voorwoord: Groen voor iedereen

Als vanouds geven wij als Kenniscentrum Groen & Handicap advies over de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid (BTB) van grote groengebieden.

Met vrijwilligers met een beperking gaan wij dan met boswachters van bijvoorbeeld de grote natuur-, bos- en recreatiegebieden op pad. Vanuit zijn eigen expertise beoordeelt onderweg ieder afzonderlijk veel aspecten: kunnen mensen met een beperking in de natuurgebieden komen, zijn wandelpaden o.a. geschikt voor mensen in een rolstoel, kunnen alle bezoekers van de voorzieningen gebruik maken? Ons Handboek "Samen op pad" is daarbij een praktische handleiding.

Vaak blijkt dat mensen met een beperking op het gebied van mobiliteit andere wensen hebben dan blinde of slechtziende mensen. De uitdaging voor ons is dan om voor én met de terreinbeheerder te komen tot een werkbaar voorstel ter verbetering van de beleving van het bezoek aan het natuurgebied.

Iedereen kan via onze website www.natuurzonderdempels.nl kennisnemen van het verslag en de aanbevelingen en daarop eventueel reageren. De uitdaging voor de beheerder is vervolgens om de adviezen ook werkelijk uit te voeren!

In de loop der jaren hebben de bevroegen bestuurders van het Kenniscentrum diverse projecten uitgevoerd. Het netwerk van mensen die hun kennis en ervaring met ons willen delen is ook dit jaar aanzienlijk uitgebreid.

De gastvrijheid van de beherende organisatie en de belevingswaarde van een bezoek aan het gebied zijn duidelijk vergroot; twee vliegen in één klap dus.

In 2014 hebben wij zowel bij Staatsbosbeheer als bij Natuurmonumenten een stevige basis gelegd voor een verdere samenwerking. Wij willen namelijk ook in de toekomst blijven werken aan de BTB van de mooie gebieden en landschappen in Nederland voor mensen met een beperking en daar hebben wij uiteraard de steun van deze grote organisaties bij nodig.

Aangezien er ook vaak dichtbij huis mooie gebieden zijn waar ook mensen met een beperking van willen (en kunnen) genieten, zijn wij – met financiële steun van het Revalidatiefonds en het Fonds verstandelijk gehandicapten het project "Wandelen, Goed voor elkaar"- begonnen. Inmiddels zijn van bijna 150 "ommetjes", waarvan de toegankelijkheids-kenmerken zijn beschreven, opgenomen op onze website.

In 2015 hopen wij met meer organisaties in gesprek te gaan om ook informatie over andere voor iedereen toegankelijke en mooie gebieden beschikbaar te krijgen. Wij denken daarbij aan landgoederen, buitenplaatsen en kastelen. Zij worden vaak omgeven door mooie parken en tuinen waar de bezoeker op een prachtig terras kan genieten van goede horeca. Wij hopen, na een inventarisatie, daarover in 2015 meer te kunnen vaststellen.

Over bovenstaande kon en kunt u in onze regelmatig verschijnende Nieuwsbrieven en in dit Jaarverslag 2014 meer lezen.

Kees Kuijken, voorzitter

2. Het Kenniscentrum Groen & Handicap

Groen & Handicap stelt zich ten doel kennis te verzamelen en ervaringen te delen zodat natuur-, bos en recreatiegebieden goed bereikbaar en toegankelijk worden en dat de aanwezige voorzieningen bruikbaar zijn voor mensen met een beperking.

“Zelfstandig en drempelvrij genieten van de natuur” is ons devies.

Eigenschappen van het Kenniscentrum Groen & Handicap zijn:

Onafhankelijkheid, kwaliteit, betrouwbaarheid, samenwerken en service, inclusief denken en handelen, daarbij rekening houdend met kinderen en met ouderen. Onze kennis over het vakgebied neemt elk jaar toe door het bezoeken van wandelgebieden en de contacten met vele verschillende ervaringsdeskundigen en organisaties, die zich met het beheer en inrichting van natuur- en recreatiegebieden bezig houden. En die kennis en ervaring willen we graag met iedereen delen.

De hoofdtaken van het **Kenniscentrum Groen & Handicap** zijn:

- het bevorderen en verbeteren van de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van voorzieningen in alle natuur- en recreatiegebieden in Nederland voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking.
- het onderhouden van een digitaal handboek “Samen op Pad” waarin alle technische gegevens staan over de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van voorzieningen, specifiek voor mensen met een beperking. Dit handboek is speciaal bedoeld voor de beheerders van natuur- en bosgebieden en voor beheerders van bezoekerscentra en grote recreatieterreinen.
- het geven van informatie over de bereikbaarheid, de toegankelijkheid e.d. van natuur- en recreatiegebieden op de website www.natuurzonderdrempels.nl maar ook in nieuwsbrieven en brochures.
De website werd in 2014 door 9.100 mensen 19.700 keer bezocht. Zij bekeken bijna 113.000 pagina's. Gemiddeld blijft iedere bezoeker 1:30 minuut op de site. Dat is relatief kort en in 2015 gaan we proberen om dat bezoek langer te laten duren.
- het verzamelen en beschikbaar stellen van informatie over toegankelijke wandelpaden in geheel Nederland, bij voorkeur in de directe woonomgeving. (www.wandelenmeteenbeperking.nl).
De website werd in 2014 door 7.100 mensen ongeveer 11.000 keer bezocht, waarbij zij 73.500 pagina's bekeken.
Het overzicht van toegankelijke wandelroutes is –uiteraard- het meest populair bij de bezoekers. Zoals te verwachten is, komt ruim 95% van de sitebezoekers uit Nederland.

3. Het bestuur

3.1 Samenstelling

In 2014 is de samenstelling van het bestuur niet gewijzigd.:

Naam:

Kees Kuijken

- voormalig senior-beleidsmedewerker
- openluchtrecreatie ministerie van LNV

Ton Kwakkel

- voormalig directeur basisschool
- voormalig wethouder IJsselstein
- voorzitter WMO-raad IJsselstein

Cees van Helteren

- voormalig directeur van het Natuur- en Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch

Nico Bosma

- was als senior-beleidsmedewerker werkzaam bij het voormalige Ministerie van LNV,
- heeft expertise op het gebied van recreatie, plattelandsontwikkeling, onderzoek en zorglandbouw

Imari de Haan

- Ervaringsdeskundige visuele handicap (vanaf haar geboorte slechtziend)

Externe adviseurs:

Ing. Job Haug

Harry Dietz

Gerard Mostert

Functie en aandachtsgebieden:

voorzitter

Voorzitter visitatiecommissie natuurgebieden
Externe betrekkingen

vice-voorzitter

Handboek "Samen op Pad"
Coördinator project "Wandelen, goed voor elkaar!"
Lid en rapporteur visitaties natuurgebieden
Redacteur Nieuwsbrief

secretaris/penningmeester

Bestuur- en administratie
Externe projecten
Financiën
Lid visitatiecommissie natuurgebieden

bestuurslid

Beleidsadviesing
Externe contacten
Informatie via websites
Aangepast tuinieren
Lid visitatiecommissie natuurgebieden

bestuurslid

Lid visitatiecommissie natuurgebieden
Navigatiehulpmiddelen
Ontwikkelingen rondom visueel gehandicapten

bouwkundig adviseur toegankelijkheid

webmaster en adviseur public relations

algemeen adviseur

3.2 Bestuur aan het werk in 2014

a. Bestuursactiviteiten.

Het bestuur van Groen & Handicap vergadert gemiddeld ongeveer 6 keer per jaar. In dit verslagjaar zijn 4 normale vergaderingen gehouden op onze vaste vergaderlocatie bij Recreatie Midden-Nederland bv. in Utrecht. Van dit recreatieschap ontvangen wij ieder jaar weer een grote gastvrijheid van de directie en de medewerkers. Deze geste stelt het bestuur zeer op prijs.

Dit jaar heeft het bestuur op 23 april een bezoek gebracht aan de groenten- en bloementuin bij Bartimeus in Doorn waar Marja Mostert (de dochter van Gerard, onze oud-voorzitter) een groot aantal mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking kennis laat maken met het verzorgen van bloemen en planten. Een unieke tuin die met veel zorg door de bewoners van Bartimeus wordt geëxploiteerd.

In de zomer was het bestuur te gast voor haar jaarlijkse schouw. In de morgen werd het fort Blauwkapel bezocht en in de middag werd koers gezet naar de Hortus Botanicus in Utrecht. Het fort was slecht toegankelijk voor mensen met een beperking mede omdat de restauratie van het fort in volle gang is. Hoe de toegankelijkheid c.q. de bruikbaarheid van de voorzieningen er na de restauratie uit zal zien kon niet worden beoordeeld.

De Hortus Botanicus in Utrecht is voor mensen met een beperking, net als voor iedereen, een lust voor het oog. Mooi verzorgd, goed toegankelijk, met bruikbare voorzieningen voor jong en oud, met of zonder beperking. Al met al een aanrader.

b. Toekomst van het Kenniscentrum Groen & Handicap

Evenals in vorige jaren maar dit jaar op een wat intensere manier heeft het bestuur zich bezig gehouden met de toekomst van Groen & Handicap. Daarbij gaat het enerzijds om het te voeren beleid in de komende jaren en anderzijds over de levensvatbaarheid van het Kenniscentrum. Daarenboven komt de continuïteit (veroudering) van de samenstelling van het bestuur in het geding.

Wat de samenstelling van het bestuur betreft: de zoektocht naar nieuwe enthousiaste bestuursleden dan wel mensen die het bestuur direct willen ondersteunen lijkt bij het scheiden van het jaar 2014 succes te hebben. Het bestuur is in gesprek met een tweetal personen die hun sporen hebben verdiend op het beleidsterrein van natuur en recreatie en heel goed zijn ingevoerd in de groen- en recreatiewereld. Deze twee personen, die we op het oog hebben, beschikken over een groot en recent netwerk in de groene en recreatieve wereld. Met de kennis van deze twee personen hopen we ons bestuur op zeer korte termijn te kunnen versterken.

Wat de levensvatbaarheid van het Kenniscentrum betreft; het bestuur vindt dat een heroriëntatie op de toekomst noodzakelijk is om vast te stellen wat de beleidsrichting voor de komende tien jaar zal moeten zijn. Maar ook wil het bestuur zo langzamerhand meer zicht krijgen op het resultaat als uitvloeisel van de geleverde adviezen, zoals de visitaties aan zeer veel en grote natuur- en recreatiegebieden.

De zoektocht naar antwoorden op deze vragen zal in het komende jaar, in- en extern, worden voortgezet in de hoop dat de antwoorden op de gestelde vragen dit jaar ook verkregen gaan worden.

4 Projecten en andere activiteiten

4.1. “Wandelen, goed voor elkaar!”

Dit project ging op 1 maart 2013 van start en werd eind november 2014 afgerond met een inhoudelijke en financiële verantwoording die bij onze subsidiënten Revalidatiefonds en Fonds Verstandelijk gehandicapten werden ingediend.

Ons doel was om alle wandelpaden in Nederland die toegankelijk zijn voor mensen met een handicap in kaart te brengen en op een nieuwe website te publiceren. Dat deden we met de hulp van ambassadeurs die de wandelpaden inspecteerden en de stand van de toegankelijkheid inventariseerden.

Er zijn al 132 toegankelijke wandelroutes op www.wandelenmeteenbeperking.nl opgenomen. Momenteel zijn er 52 ambassadeurs.

Op de Supportbeurs 2014 hebben we ruim 1000 boekjes met alle wandelroutes uitgedeeld. Uit de vele reacties van mensen met een beperking en/of hun partners of ouders konden we opmaken dat veel mensen onze wandelwebsite al hadden gevonden en er gebruik van maakten. De website werd in de projectperiode (mei 2013 t/m oktober 2014) door 18.250 unieke bezoekers bezocht. Zij keken ruim 30.000 keer op de website en bekeken ongeveer 240.000 pagina's.

4.2. De “Goed voor elkaar prijs”.

In het kader van het project “Wandelen, goed voor elkaar” heeft het bestuur van Groen & Handicap in 2014 besloten om een zogenaamde “Goed voor elkaar-prijs” uit te reiken. Deze prijs wordt uitgereikt aan een organisatie die er vooral voor zorgt dat wandelpaden in natuur- en/of recreatiegebieden ook beter of goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. De aandacht die de organisatie in haar informatie-overdracht aan een dergelijk wandelpad spendeert wordt extra gewaardeerd.

In 2013 ging de prijs naar Natuurmonumenten voor ‘De Huisvennenroute’ in de bossen van Bostel.

Dit jaar is de “Goed voor elkaar-prijs” uitgereikt aan de boswachterij Dwingelderveld voor het al lang bestaande en goed onderhouden Familiepad Sier en het nieuw aangelegde verharde pad aan het Achter 't Zaand. Beide paden zijn zeer goed toegankelijk voor mensen met een beperking.

Op 1 april 2014 hebben Cees van Helteren, secretaris van G&H en Job Haug, bouwkundig adviseur toegankelijkheid van G&H deze prijs uitgereikt aan de districtsbeheerder van Staatsbosbeheer Bert Hummelen, die met al zijn medewerkers, alsmede de bestuursleden en medewerkers van het Nationaal Park Dwingelderveld en het Overijssels Landschap in het zonnetje werd gezet.

Het is de bedoeling om ieder jaar een organisatie in den lande in het zonnetje te zetten die zich op bijzondere wijze onderscheidt op het gebied van toegankelijkheid e.d. van wandelpaden voor mensen met een fysieke beperking.

4.3 Visitatie recreatiegebied de Bernisse.

In het voorjaar ontving Groen & Handicap een verzoek van burgemeester en wethouders van de gemeente Bernisse om een visitatie van het recreatiegebied De Bernisse, in de directe nabijheid gelegen van de kernen Spijkenisse en Bernisse op het eiland Voorne-Putten.

Dit recreatiegebied is in de jaren zestig ontstaan door zandwinning ten behoeve van de bouw en de aanleg van wegen rondom Spijkenisse. Een traditioneel recreatiegebied met enkele zwemplassen, met hier en daar een strandje, visplaatsen, een kleine camping met huisjes, horecavoorziening en enkele sanitaire voorzieningen.

Het gebied wordt jaarlijks door vele duizenden mensen uit de directe omgeving gebruikt om er wat te wandelen, te fietsen, of te vissen. Inmiddels is het wel verouderd en heeft het een totale opknapbeurt nodig. B&W van Bernisse willen een restauratieplan van het gebied laten opstellen.

De bijzondere wensen die aan de visitatieopdracht voor Groen & Handicap werden gegeven waren dat:

- de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van de voorzieningen voor mensen met een beperking voor het gehele gebied van de Bernisse moeten gaan gelden, inclusief; de horeca en de sanitaire voorzieningen;
- de ruimtelijke en de recreatieve kwaliteit van het recreatiegebied de Bernisse ook ten dienste moet staan van de mensen met een beperking.

Op 29 april van dit jaar is onze visitatiecommissie op pad gegaan en werd daarbij ondersteund door enkele plaatselijke ervaringsdeskundigen en leden van de WMO-raad Spijkenisse. Slechte weersomstandigheden weerhielden de leden van de visitatiecommissie niet om het gehele gebied nader te beschouwen. De horeca werd bezocht, een uit zijn voegen gegroeid pannenkoekenhuis maar het paviljoen was gesloten.

Eind mei kon al een rapport over het bezoek aan de Bernisse worden uitgebracht. Op het terrein van de bereikbaarheid, de toegankelijkheid, de bruikbaarheid van de voorzieningen van het gebied voor mensen met een beperking zijn een ruim aantal aanbevelingen gedaan over de wandelpaden, de rustplaatsen, de horecavoorzieningen en de sanitaire voorzieningen.

Maar ook over visplaatsen voor mensen met een beperking en over de algemene informatievoorziening, zowel intern (de bebording en informatieborden in het recreatiegebied als wel extern (informatievoorziening via internet). Het rapport kunt u vinden op onze website www.natuurzonderdrempels.nl.

4.4. SBB terreinbeheerdersoverleg

Alle terreinbeheerders van Staatsbosbeheer komen regelmatig bijeen om met elkaar en met collega's van het hoofdkantoor te overleggen over hun werkzaamheden. Tijdens een van deze bijeenkomsten in kasteel Groeneveld in Baarn, in het voorjaar van 2014, werd niet alleen kennis gemaakt met de nieuwe hoofd directeur van Staatsbosbeheer, maar was een hele middag gewijd aan het thema "toegankelijkheid voor iedereen". Kenniscentrum Groen & Handicap verzorgde enkele inleidingen en leidde daarna een aantal workshops, waar door de terreinbeheerders eerder voorbereide "casussen" gezamenlijk werden besproken.

Tussendoor vertelde Viktor Staudt over zijn ervaringen als natuurliefhebber, die zich zoveel mogelijk zelfstandig voortbeweegt met rolstoel/scootmobiel en waarover hij een boek heeft geschreven ('Een leven op rolletjes')

4.5 Schellerdriehoek

Op verzoek van het Revalidatiefonds / Fonds verstandelijk gehandicapten hebben wij in 2012 een tweetal projecten in het kader van de opbrengsten van het jaarlijks wandelfeest voorgesteld waarvan de nieuwe speelvoorzieningen volledig gebruikt kunnen worden door kinderen met een lichamelijke en verstandelijke beperking.

De ene voorziening wordt gerealiseerd nabij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten in het Nationaal Park de Veluwezoom nabij Rheden en de andere natuur speelvoorziening komt in de Schellerdriehoek in Zwolle.

De Schellerdriehoek in Zwolle is een voorbeeld van "Geïntegreerd Natuurlijk Spelen", waarbij ook andere organisaties als "Springzaad" betrokken zijn geweest.

Met de aanschaf en de plaatsing van een vogelnestschommel en alles wat daarmee verband houdt werd in 2014 het bedrag van € 2500,- voor de Schellerdriehoek afgerekend.

4.6 Informatievoorziening

De websites van de terrein-beherende organisaties (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Provinciale Landschappen, het Amsterdamse Bos, het Goois Natuur Reservaat, Amsterdamse Waterleidingduinen en de Recreatieschappen) vertonen veel verschillen waar het gaat om informatie over de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Dit zowel als we kijken naar de hoeveelheid informatie, als de vindbaarheid ervan en de wijze waarop het wordt aangeboden.

Een goed voorbeeld van hoe het ook kan is de website van het Amsterdamse Bos (www.amsterdamsebos.nl). Hier vinden mensen met een beperking op de homepage al een eerste verwijzing naar voor hen belangrijke informatie. Een slecht voorbeeld is de website van het Limburgs Landschap (www.limburgs-landschap.nl), waar niets op te vinden is.

Een poging om een financiële bijdrage te verkrijgen voor verbetering van de informatievoorziening bij de terrein-beherende organisaties heeft helaas niets opgeleverd.

4.7 Handboek “Samen op Pad”

Het handboek “Samen Op Pad” (SOP) is begin 2014 geüpdatet. Nieuwe ideeën en suggesties opgedaan tijdens de consultaties aan natuurgebieden en landschappen zijn verwerkt in het SOP. Foto's en praktische voorbeelden zijn toegevoegd.

4.8 Aangepast tuinieren

Door aanpassingen aan de inrichting van de tuin en het tuingereedschap kunnen mensen met een beperking toch tuinieren. Ook ouderen kunnen daardoor langer blijven tuinieren.

Een belangrijke bron voor kennis op dit terrein is de Gehandicaptentuin in Frederiksoord. De Gehandicaptentuin vormt een onderdeel van Stichting De Tuinen in Frederiksoord, waarvan o.a. ook een uitgebreide verzameling van fruitrassen deel uitmaakt. Bureau Buiten heeft inmiddels een toekomstvisie opgesteld voor De Tuinen, waartoe ook Groen & Handicap geconsulteerd is. De Tuinen zijn naarstig op zoek naar nieuwe financieringsbronnen, o.a. om de Gehandicaptentuin verder te ontwikkelen en ook geschikt te maken voor doven en blinden. Eind 2014 hebben enkele vertegenwoordigers van het bestuur van G&H een bezoek gebracht aan de Gehandicaptentuin. Afsproken is ook om te adviseren over de aanleg van een belevingspad dat voor meer doelgroepen dan mensen met een beperking geschikt is en ook de fruittuinen ontsluit. Ook zal een begin gemaakt worden met een netwerk op het gebied van het aangepast tuinieren.

Inmiddels zijn er afspraken gemaakt met de heer Berteler, een pionier op dit terrein, over de overname van een archief over het aangepast tuinieren.

Ter inspiratie heeft het bestuur van Groen & Handicap een bezoek gebracht aan de Historische Moestuyn bij Bartiméus in Doorn, een goed voorbeeld van een aangepaste tuin.

4.9 Bezoek aan historische moestuin bij Bartiméus in Doorn.

Op 23 april 2014 heeft het bestuur van Groen & Handicap een bezoek gebracht aan de historische moestuin bij Bartiméus in Doorn. Tijdens het bezoek heeft Marja Mostert uitleg gegeven over het ontstaan van de tuin en verteld wat er allemaal in de historische moestuin met rosarium te vinden is. Zo vertelde zij dat er voor elk wat wils is. Je kunt er namelijk heerlijk wandelen en bekijken wat er allemaal groeit en bloeit, genieten van een kopje koffie en/of thee op het terras, verse producten kopen (je kunt bijvoorbeeld zelf fruit, sperziebonen en bloemen plukken) en kinderen kunnen er heerlijk op de grasvelden spelen.

Het bijzondere aan deze moestuin is dat de bewoners van Bartiméus hier samenwerken met de medewerkers en vrijwilligers.

Zij helpen dus mee aan het onderhoud van de tuin.

De historische moestuin is gelegen aan de Dribergsestraatweg 44 in Doorn.

Zie voor de openingstijden:

http://www.bartimeus.nl/werken/moestuyn_doorn.

4.10 Biowalking

Op 27 januari 2014 heeft een eerste gesprek plaatsgevonden over Biowalking voor mensen met een visuele beperking. Bij dit gesprek waren Imari de Haan (Groen & Handicap), Ton van Weerdenburg (Oogvereniging), Lies de Jong (Koninklijke Visio) en José de Jonge (IVN) aanwezig.

Uit steeds meer onderzoek blijkt dat wandelen in de natuur een positieve invloed heeft op de gezondheid van mensen. IVN Brabant (Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid) heeft daarom bedacht hier met Biowalking zo goed mogelijk op in te spelen door wandelingen in de natuur aan te bieden, speciaal voor mensen met chronische gezondheidsproblemen en beperkingen. Het project Biowalking stimuleert mensen om meer te bewegen en zo gezonder te leven.

In 2013 heeft er een pilot Biowalking voor mensen met een visuele beperking plaats gevonden. Deze pilot was een samenwerking tussen Koninklijke Visio, drie IVN afdelingen (Helmond, Veldhoven-Vessem, Valkenswaard-Waalre) en IVN Brabant.

De pilot werd door alle partijen, maar zeker ook door de deelnemers, als zeer positief ervaren. Vanwege deze goede resultaten wil IVN Biowalking landelijk opschalen, samen met Koninklijke Visio en de Oogvereniging. Het Kenniscentrum Groen & Handicap heeft aangegeven dat zij hierbij graag zou willen aanhaken. Zij kan namelijk een belangrijke rol spelen bij de keuze van de wandelroutes en een goed advies geven over de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van de routes. Medio maart heeft Groen & Handicap daarom aangegeven graag te willen participeren in het project, maar helaas is er tot op heden nog geen duidelijkheid over of deze hulp gewenst is.

4.11 Samen op (het) pad

Uit onderzoek in 2011 is gebleken dat mensen met een beperking graag de natuur bezoeken, dat wandelen dan de belangrijkste activiteit is en dat de wandelaar het liefst gebruik maakt van het bestaande aanbod aan wandelroutes en voorzieningen. Wandelnet heeft daarom met steun van het Oogfonds, Ars Donandi (Russell-ter Brugge fonds) en Groen & Handicap onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid en toegankelijkheid voor blinden en slechtzienden van vier al bestaande NS-wandeltochten. Onderzocht werd welke knelpunten er bij het lopen van deze wandeltochten zijn en welke mogelijke oplossingen hiervoor mogelijk zijn. Hierbij werden nadrukkelijk mensen met een visuele beperking betrokken. Visueel beperkten gingen dus zelf op pad en liepen met geleidehond, stok, GPS, gesproken tekst en/of buddy deze NS-wandeltochten.

Met het oog op veiligheid en intensiteit van de routes is Wandelnet tot de conclusie gekomen dat de NS-wandeltochten door visueel beperkten niet zelfstandig gelopen kunnen worden. Zij adviseert de visueel beperkte wandelaars dan ook samen met een buddy te gaan lopen. Dit heeft voor beiden meerwaarde, omdat zienden en niet-zienden de route heel anders beleven. De een ziet, de ander hoort, ruikt en voelt. Mogelijk kan het buddysysteem dat al is opgezet voor de Koninklijke Weg uitgebreid worden naar andere routes. Dit is nog niet gebeurd, maar zou wellicht in de toekomst alsnog door Groen & Handicap kunnen worden opgepakt. Aanvullende informatie en dus ook de gehele rapportage is te vinden op <http://www.wandelnet.nl/samen-op-het-pad>.

5. Externe contacten

Groen & Handicap probeert haar netwerk op een adequate manier te onderhouden en waar mogelijk uit te breiden. Ieder jaar zoeken bestuursleden van Groen & Handicap contact met organisaties, instellingen en personen die een meerwaarde aan het werk van ons Kenniscentrum kunnen geven.

Andere, al bestaande contacten zijn waar nodig en mogelijk versterkt, zoals die met de directies van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Stichting Provinciale Landschappen en het Landelijk Platform GGZ.

Samenwerkingsverbanden zijn er ook met KNBLO-Wandelsportorganisatie Nederland en het Herinneringscentrum Kamp Westerbork (HCKW), het Revalidatiefonds en het Fonds verstandelijk gehandicapten, de Stichting Samenwerkende Nationale Parken (SNP), de terreinbeheerders van de grote natuurorganisaties, zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en De Provinciale Landschappen, Ars Donandi en het Overleg Samenwerking Openlucht recreatie (OSO).

Ook bezoek aan beurzen enz., zoals het Voorjaarsforum van Natuurmonumenten en de Dag van de Openbare Ruimte, dragen bij aan het aangaan/versterken van externe contacten.

5.1. Samenwerking met de natuurorganisaties.

Nadat in 2013 een kennismakingsgesprek is gevoerd met de nieuwe directeur van Staatsbosbeheer, de heer Sylvo Thijsen, kon op 18 maart 2014 een bijeenkomst worden georganiseerd in het kasteel Groeneveld (zie ook 4.4). De conclusie was dat er op het terrein van de BTB nog veel te winnen valt. Indien er slim met de beschikbare middelen wordt omgegaan en er geluisterd dan wel direct samengewerkt wordt met mensen met een beperking zou de toegankelijkheid van de terreinen in de komende jaren sterk kunnen worden verbeterd.

Groen & Handicap zou graag ieder jaar, ergens in den lande, een dergelijke bijeenkomst willen houden waarbij ook de andere grote natuurbeheerders, zoals De Landschappen en Natuurmonumenten een bijdrage aan zouden kunnen leveren.

De samenwerking met Natuurmonumenten verliep goed. Zo zijn dit jaar bezoeken aan een aantal natuur- en bosgebieden gebracht met de intentie om materiaal te verzamelen om een financiële bijdrage vanuit de goede doelen te kunnen verkrijgen. Met deze gelden zou in de komende jaren een groot aantal verbeteringen in natuur- en bosgebieden van Natuurmonumenten kunnen worden aangebracht, waaraan ook mensen met een beperking veel plezier zouden kunnen beleven.

Een paar grote ongemakken bij en rondom het Veluwezoom-centrum weerhield niet de ingebruikname, maar wel de officiële opening van de speelvoorziening nabij het bezoekerscentrum van het nationaal park Veluwezoom. In 2013 is deze voorziening, mede door toedoen van Groen & Handicap, met een gift van het Revalidatiefonds à € 20.000 gerealiseerd. Kinderen met een beperking kunnen in deze speeltuin heel goed terecht, omdat een aantal voorzieningen heel goed voor hen bruikbaar zijn.

Met enkele landschappen, zoals het Geldersch Landschap en de Geldersche kastelen is een prima contact en worden bepaalde activiteiten met elkaar ondernomen, maar met het merendeel van de Landschappen zou de samenwerking met betrekking tot de toegankelijkheid e.d. van hun natuurgebieden kunnen worden verbeterd. Het is de bedoeling in 2015 bij De Landschappen een charmeoffensief te openen om een adequate samenwerking tot stand te brengen.

5.2 Samenwerking Groen & Handicap en Oogvereniging Nederland

Aangezien Groen & Handicap bepleit dat de natuur in Nederland ook bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar moet zijn voor blinden en slechtzienden vindt zij het noodzakelijk dat er, naast de input die al door één van de bestuursleden wordt ingebracht, in de toekomst een samenwerkingsverband met Oogvereniging Nederland tot stand komt.

Eind 2014 is er daarom door het bestuur contact met deze vereniging opgenomen en zal er worden gekeken in hoeverre het mogelijk is binnen het bureau (hoofdkantoor in Utrecht) een vast aanspreekpunt te krijgen.

5.3 Het VN-verdrag inzake mensen met een handicap

Nederland is één van de heel weinige landen die dit verdrag nog moeten ratificeren. Naar verwachting zal dit vóór 1 juli 2015 gebeuren. Met de ratificering wordt de legitimering van ons werk versterkt. Immers, ook de fysieke publieke ruimte zal toegankelijk moeten zijn.

In enkele gemeenten in het noorden van het land is begonnen met een experiment met VN-panels. Hierin praten mensen met een beperking mee over de uitvoering van het VN-verdrag.

5.4 Dag van de Openbare Ruimte

De voorzitter van het Kenniscentrum Groen & Handicap was een van de 5.081 bezoekers waarmee de Dag van de Openbare Ruimte in 2014 in Houten opnieuw een record heeft gevestigd. Maar belangrijker nog dan de toename in aantallen, is de positieve indruk die de vele contacten met de exposanten opleverden tijdens deze elfde editie van de grootste Nederlandse vakbeurs voor ontwerp, inrichting, onderhoud en beheer van openbare ruimte.

De naamsbekendheid van het Kenniscentrum bij de gespecialiseerde bedrijven voor speeltoestellen, advies en ontwerp en bij vakbladen bleek groot. Er werd deelgenomen aan de Workshop Samenspelen: 'hoe kun je het speelplezier en de zelfstandigheid vergroten van alle kinderen, dus ook met een handicap' door Maria Ouwehand (NSGK) en Fiona Bambacht (KOMPAN Play Institute).

5.5 Unie Bosgroepen; jaarlijkse bijeenkomst

De Unie van Bosgroepen is de overkoepelende organisatie van de Bosgroepen. Er zijn meer dan 1200 leden bij de Bosgroepen aangesloten: particulieren, stichtingen, landgoederen, abdijen, zorginstellingen, natuurbeschermingsorganisaties, waterleidingmaatschappijen en overheden, zoals waterschappen en gemeenten.

De Bosgroepen adviseren en ontzorgen de leden bij het beheer van bos en natuur. Het vakmanschap richt zich op alle onderdelen van het beheer; van visievorming en advies, tot beheer, beheerplan en uitvoering in het veld. Samen beheren deze leden ruim 400.000 ha bos en natuur en zijn daarmee ook een belangrijk aanspreekpunt voor het Kenniscentrum Groen & Handicap. Op de bijeenkomst in september op Landgoed Zonnestraal te Hilversum werden door de voorzitter diverse lezingen en workshops bijgewoond en bestaande contacten verstevigd en nieuwe gelegd.

5.6 Natuurmonumenten Voorjaarsforum

Het jaarlijkse Voorjaarsforum van Natuurmonumenten biedt een uitgelezen kans om vooral met de directieleden en met de medewerkers van Natuurmonumenten de banden aan te halen. Daarnaast kenmerkte het voorjaarsforum in 2014 zich wederom door een aantal inspirerende inleiders, waardoor bestuursleden van het Kenniscentrum Groen & Handicap terugzien op een zeer geslaagde bijeenkomst.

5.7 Navigatiehulpmiddelen en informatievoorziening voor en door visueel beperkten

I-Cane:

In het najaar van 2013 is de I-Cane Mobilo gelanceerd en is Imari de Haan namens het bestuur van Groen & Handicap aanwezig geweest bij de presentatie van de intelligente taststok voor blinden en slechtzienden. In vervolg hierop heeft zij tijdens de ZieZo-beurs in Houten (medio april 2014) nader kennis kunnen maken met dit hulpmiddel en heeft zij naast de audiotour binnen in de hal en onder begeleiding van een mobiliteitstrainer buiten een proefrit kunnen maken. De I-Cane blijkt een prima hulpmiddel te zijn want op basis van ervaringen van diverse gebruikers kan worden vastgesteld dat de obstakeldetectie een absolute vernieuwing is, de stok in combinatie met de I-Cane app prima werkt en de navigatie de meeste routes goed ondersteunt. Wel is het zo dat de stok door alle techniek die er in zit ietsje zwaarder is dan een gewone taststok en daarom is het gebruik van een rolpunt aan te bevelen. Ook moet niet uit het oog worden verloren dat de I-Cane een goed hulpmiddel is, maar een hulpmiddel blijft en dus alleen een aanvulling is. Als gebruiker moet je dus zeker beschikken over eigen mobiliteitsvaardigheden. Dit hulpmiddel zal daarom wellicht niet voor iedereen geschikt zijn, maar kan een waardevolle aanvulling zijn bij het wandelen op vaste routes.

Overige navigatiehulpmiddelen:

Groen & Handicap volgt dus nauwgezet de ontwikkelingen omtrent de I-Cane Mobilo, maar kijkt ook of er daarnaast nog andere navigatiehulpmiddelen zijn die de blinde en slechtziende wandelaar kunnen helpen om zelfstandig hun weg te kunnen vinden in de natuurgebieden in Nederland. Wel is het zo dat de meeste blinden en slechtzienden onder begeleiding in het bos gaan wandelen en daarom op basis van de reeds bestaande informatie voldoende kunnen genieten van al het groen in Nederland. Voor diegene die wel zelfstandig het bos in wil gaan, zijn er inmiddels diverse apps voor de smartphone (iPhone) ontwikkeld en kan dit de blinde en slechtziende wandelaar bijvoorbeeld ook helpen in een recreatiegebied de horecagelegenheden te vinden.

In 2014 is bestuurslid Imari de Haan opnieuw met de Trekker Breeze het bos in gegaan om te kijken of het apparaat inmiddels verder is doorontwikkeld. Het blijkt namelijk lastig om je met dit hulpmiddel in het bos naar een oriëntatiepunt of eindbestemming te laten navigeren. Dit probleem heeft zij dan ook bij de leverancier neergelegd en zijn er gesprekken gestart over het invoeren van coördinaten. In afwachting van de uitkomsten uit deze gesprekken is Groen & Handicap ook de diverse apps op de iPhone aan het uittesten en blijkt dat de apps zoals bijvoorbeeld Heare, Navigon, Ariadne en TomTom een goed alternatief kunnen zijn voor de Trekker Breeze en Kapten Mobility.

6. De financiën

Kenniscentrum Groen & Handicap is een ideële organisatie die in principe (nog) geen vaste inkomsten kan genereren voor zijn taak en doelstelling.

Dit jaar is het project “Wandelen, goed voor elkaar” afgesloten en net voor het einde van dit begrotingsjaar kon de financiële afrekening bij het Revalidatiefonds/Fonds verstandelijk gehandicapten worden neergelegd.

Enkele andere projecten, zoals de visitatie aan het recreatiegebied De Bernisse, brachten de nodige revenuen op.

Met bijdragen van derden (natuurorganisaties, fondsen en instellingen van goede doelen e.d.) probeert Groen & Handicap de benodigde geldmiddelen te vinden voor haar normale werkzaamheden.

Het boekjaar 2014 is met een gezonde uitkomst afgesloten.